

21 Powstanie styczniowe

WYMAGANIA WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

XXXII. Powstanie styczniowe i jego następstwa.

Uczeń:

- 1) wyjaśnia genezę powstania styczniowego i opisuje jego następstwa;
- 2) opisuje działania władz powstańczych, charakter toczonych walk oraz międzynarodową reakcję na powstanie (postawa Francji i Prus);
- 3) charakteryzuje organizację polskiego państwa podziemnego w okresie powstania styczniowego oraz rolę jego przywódców, ze szczególnym uwzględnieniem osoby i programu Romualda Traugutta;
- 4) przedstawia problem uwłaszczenia chłopów w zaborze rosyjskim oraz porównuje go z procesem uwłaszczeniowym w pozostałych zaborach.

CZAS ZAJĘĆ

1 godzina lekcyjna

CELE LEKCJI

Uczeń:

ZNA

- daty: X 1862, 22 I 1863–III 1864, II 1863, III 1864, VIII 1864
- postaci: Aleksandra II, Aleksandra Wielopolskiego, Jarosława Dąbrowskiego, Konstantego Romanowa, Ludwika Mierosławskiego, Mariana Langiewicza, Michaiła Murawjowa, Fiodora Berga, Romualda Traugutta, Stanisława Brzóska

ROZUMIE

- pojęcia: rewolucja moralna, manifestacje patriotyczne, ugodowcy, Czerwoni, Biali, repolonizacja, Komitet Centralny Narodowy (KCN), branka, Tymczasowy Rząd Narodowy, Rząd Narodowy, państwo podziemne, ukazy uwłaszczeniowe

POTRAFI

- omówić genezę, przebieg i skutki powstania styczniowego
- wskazać na mapie miejsca bitew
- scharakteryzować organizację polskiego państwa podziemnego w czasie powstania styczniowego
- opisać uwłaszczenie chłopów w Królestwie Polskim
- porównać proces uwłaszczenia w trzech zaborach
- ocenić postawy społeczne wobec powstania styczniowego

I. WPROWADZENIE

Podajemy temat i główny cel lekcji.

Prosimy, aby uczniowie przypomnieli, w jakiej sytuacji politycznej znajdowało się Królestwo Polskie po upadku powstania listopadowego.

II. ROZWINIĘCIE

Omawiamy sytuację społeczno-polityczną w zaborze rosyjskim przed wybuchem powstania styczniowego, w tym m.in. stosunek cara do Polaków (warto tu wykorzystać tekst źródłowy **m1**, s. 222), przedstawiamy postać i politykę Aleksandra Wielopolskiego, wspominamy o manifestacjach patriotycznych. Rozdajemy karty pracy i prosimy uczniów o wykonanie zadania 1.

Następnie uczniowie czytają podrozdział *Czerwoni i Biali* (s. 224) oraz wykonują zadanie 2 w karcie pracy.

Do omawiania przebiegu powstania wykorzystujemy film *Powstanie styczniowe – największe i najdłuższe z powstań narodowych*.

Warto dodatkowo przedstawić postać Anny Pustowójtówny – słynnej na całą Europę uczestniczki powstania. Odtwarzamy uczniom audycję Andrzeja Sowy i Wojciecha Dmochowskiego z cyklu *Kronika niezwykłych Polaków: O Annie Henryce Pustowójtównie mówi Andrzej Notkowski* dostępną na stronie Polskiego Radia.

Omawiamy przebieg i skutki klęski powstania, po czym uczniowie wykonują zadania 3 w kartach pracy oraz polecenia z podręcznika (2, s. 226 oraz 2, 229), a na koniec zadanie 4 w kartach pracy.

Zachęcamy uczniów, aby uruchomili mapy Google'a w telefonach (możemy to także zrobić na tablicy multimedialnej) i wyznaczyli trasę na piechotę z Warszawy do Irkucka w Rosji. W ten sposób możemy zwizualizować uczniom, jaką drogę musieli przebyć zesańcy na Sybir. Można też poprosić, aby uczniowie wyliczyli, ile dni mogła zająć taka podróż.

III. PODSUMOWANIE

Prosimy o podanie najważniejszych wydarzeń z przebiegu powstania styczniowego.

METODY KONTROLI

Pytamy uczniów:

- › Kim był Aleksander Wielopolski?
- › Kim byli Biali, a kim Czerwoni?

PRACA DOMOWA

Wykonaj zadanie 5 w karcie pracy.